

UREĐENA PRIRODA FRANA MILOŠA

Priredila MAJA KOBOL

PELJEŠKI VINOGRADAR I VINAR UPORNO NA KOSINAMA KOD PONIKVI, GDJE ŽIVI, KRČI MAKIJU, LOMI KAMENJAR, GRADI SUHOZIDE I STVARA UVJETE ZA NOVE NASADE LOZE, STVARA - DINGAČU NOVOG VINOGRADSKOG BRATA. NJEGOVA VIZIJA UREĐENJA KRAJOBRAZA POSTOJALA JE I PRIJE NEGO ŠTO JE, NEDAVNO, OD UN-a, PUTEVOM PROJEKTA COAST, DOBIO FINANCIJSKA SREDSTVA ZA TO, KORISNO, ŠTO RADI

Ujedinjeni narodi proglasili su 2010. Međunarodnom godinom biološke raznolikosti. **Radi se o slavljenju života na Zemlji i naglašavanju važnosti biološke raznolikosti za naše živote. Pozivamo čitav svijet da se pokrene u 2010. godini kako bi se sačuvala biološka raznolikost!**

U obilježavanju Godine biološke raznolikosti Ujedinjeni narodi u svom programu za razvoj predvidjeli su, u suradnji sa stalnim partnerima, u ovome slučaju **Ministarstvom kulture i Državnim zavodom za zaštitu prirode** Republike Hrvatske, niz akcija kako bi se povećala osviještenost javnosti o važnosti očuvanja biološke raznolikosti te

promovirala inovativna rješenja poput onih iz **Programa poticanja zelenog poduzetništva** u sklopu UNDP-ovog projekta COAST. U Hrvatskoj jedan od onih kojima je COAST donirao izvjesna sredstva mladi je vinogradar i vinar **Franjo Miloš** iz Ponikvi na Pelješcu.

Od početaka svojega bavljenja vinom, *Miloš ide nekim vlastitim putevima*. Vjerujući čvrsto u svoju viziju *uređene prirode* on uporno krči makiju, lomi kamenjar, gradi suhozide i stvara prostor za nove nasade, kreira na Ponikvama – novog vinogradskog brata famoznome Dingaču! A vjerujući u sortu Plavac mali stalno nastoji u sve većoj mjeri pokazati što sve Plavac mali može, baš u Ponikvama.

Franjo Miloš na nakošenim pozicijama kod Ponikvi gdje uređuje teren za nove svoje vinograde. Položaji Ponikve – Dingačev i Postupov novi pelješki vinogradski brat?!

Po Milošu oblikovana priroda u pelješkoj unutrašnjosti

Suhozidi

Kadulja

Njegov Stagnum postao je kultno vino ne samo na Pelješcu, već i mnogo šire... Pelješac, koji je dosad najviše spominjan po Dingaču i Postupu, u kontekstu vina krije zacijelo mnoga ugodna iznenađenja, *upravo s ove svoje druge strane...*

- Moja vizija i moj način osmišljavanja uređenja krajobraza postojali su mnogo prije projekta COAST. Pa,

trebamo ostvariti kvalitetan suživot tim prostorom na kojem u obitavamo i radimo, zar ne?... Dobro je biti čvrsto na kolosijeku izvornosti, i tradicije. Kad tako gledate na stvari i u skladu s time se i ponašate, primjećujete da vam se otvaraju nove spoznaje, susrećete probleme ali i ljepote koje inače ne biste zamijetili, i bili

biste zakinuti! Krčeci makiju nailazio sam na brojno naše ljekovito i aromatično bilje. Bilo mi ga je žao uništavati, pa sam ga presadio na posebnu parcelu dio. Tu sada rastu trava iva, gospina trava, kadulja, ružmarin, vrijesak, koromač, divlja metvica, matičnjak... Prirodi sam vratio ono što joj je bilo eto privremeno oduzeto, i ponosan sam na to. Ne samo što ta parcela sada lijepo izgleda i pokazuje da se netko brine o prirodi i na estetski način, nego pokazuje i to da se brine o prirodi na način da zadržava što više vrsta autohtonoga raslinja bitnog za prirodnu ravnotežu ali i vrlo korisnoga i u produkcijskome smislu, od toga bilja mogli bismo proizvoditi specijalne, vrlo užitne čajeve koji se, inače, u svijetu jako cijene – kazao je Miloš.

I dodao:

- Uključio sam se u COAST prije otprilike tri godine. Imao sam već gotov projekt, s nasadima vinove loze, sa suhozidima i specifičnim načinom ovladavanja prostorom, ponudio sam konkretan plan rada. Svijet je to prepoznao. I dobili smo darovnicu. Dodijeljena nam sredstva nisu bila odlučujuća u smislu hoćemo li u to ući ili ne, pozitivna odluka pala je prije, naime realizirati ovaj naš plan smatrali smo svojom obvezom prema prostoru u kojemu živimo i radimo. Darovnica, koja je u svakom slučaju i te kako pomogla da dišemo lakše, bila nam je lijepo priznanje za naša razmišljanja, ali i dokaz da neke stvari

Hrvatska još ne razumije, pa treba ovamo doći svijet i Lijepoj našoj otvoriti oči. Mi bismo to financirali ovako ili onako, nismo ušli u taj zahvat radi COAST-a, nego smo sami to počeli. Inače, splitska ekipa COAST-a je izvrsna, jako su pozitivni, pokreću prave stvari, u praktičnom dijelu izrade dokumentacije i u edukaciji su nam mnogo pomogli. Sa darovnicom smo mogli pokriti dio kopanja i rad strojeva. Projekt je bio vrijedan oko 900.000 kuna. Nekih 15 posto su oni pokrili, dio smo dobili kao tehničku pomoć. Svaka pomoć dobro dođe. Ujedinjeni narodi su partneri na projektu, pa to je velika stvar.

Miloši to što rade zasad rade, kao pilot-projekt, na jednom

U pilot-projekt uključena je cijela obitelj

hektaru. Već su izgradili i sušionu za ljekovito bilje za proizvodnju čajeva. Cijela obitelj je uključena. I supruga Ozana, sin i kćer.

U podrumu se, veli Frano Miloš, zasad još nije ništa bitno mijenjalo. Međutim i tu će doći do stanovitih izmjena.

- U otkrivanju pravih vrijednosti našeg Plavca malog u novije vrijeme sve više radimo na tome da proizvedemo vina koja mogu uspješno biti dugovječna. Plavac mali ima potencijal za to. On je iznimno dobar materijal za vino za dug život! Postiže visoki alkohol, bogat je ekstratom, posjeduje tanine, snažne fenole. Želim u njegovanju vina od Plavca doseći vrhunac, a jedan od razloga je i taj da pravi vinogradar i vinar razmišlja kao pravi umjetnik koji želi da njegovo djelo traje, i živi i nakon njega. To nije jednostavno, zahtijeva silnu energiju i strpljenje, veliku ljubav, i ne trpi greške. Uvjeren sam da vinu od Plavca maloga u odnosu na kapljicu od te sorte koju sada imamo na hrvatskome tržištu možemo produžiti život bez problema i na 20 do 30 godina. Nadam se da ću to i dokazati. 🍷

PELJEŠAC S NOVIM LICEM

DOSAD NEPRIKOSNO i POSTUP NA SVOM DOBILI SNAŽNOG

Priradio ŽELIMIR LOZICA
Snimio Marko Čolić

**PONIKVE, PA KUNA: ČINI SE DA JUŽNA STRANA
POLUOTOKA, SA ZVUČNIM POLOŽAJIMA, NA
SJEVERNOJ STRANI CIJELOGA VINOGRJA OTKRIVA I
AMBIJENTALNO/PEJSAŽNO I U ENOLOŠKOM SMISLU
SUPARNIKA KOJI BI I TE KAKO MOGAO PREOKRENUTI
UKORIJEJENU SLIKU O VINSKIM VRIJEDNOSTIMA U
TOME DIJELU DALMATINGKOGA JUGA**

Kad god se u nas htjelo istaknuti vinsku špicu, dosad se u kontekstu Pelješca govorilo prvenstveno o Dingaču i Postupu, na južnim i izravno prema moru okrenutim padinama poluotoka. Sad se stvar mijenja. Kako na Dingaču i Postupu uglavnom više nema slobodnih kvalitetnih parcela za vinograde, oni koji su možda i htjeli na južnim stranama i podignuti vinograd okrenuli su se drugom rješenju – nakošenim, dobro eksponiranim terenima sa škrtim i uglavnom kamenitim i pjeskovitim tlom u unutrašnjosti, odnosno na sjevernoj strani poluotoka. Frano Miloš iz Ponikvi skrenuo je na sebe pažnju svojim pristupom u vinogradu – vidi prilog pored! - i svojim vinom Stagnum, od Plavca maloga, jednim od prvih koji NIJE bio ni s

Prof. dr. Bernard Kozina, kreator vina Rota 2008 standard, s vlasnicima vinskog posjeda Terra Tota – članovima obitelji Vodopić i Lukšić